

Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universiteti – bu universitetdə təhsil almayan bu mürəkkəb adın mahiyyətini də bilməz. Oranın “havasını” alan, “suyunu” dadan tələbə tamam başqa tərbiyənin, mədəniyyətin sahibi olur. O qapıdan ki içəri girdin, bir reklamda deyildiyi kimi – “Sən o sən deyilsən”. Bu universitetdə təhsil almaq bir çox gəncin arzusudur. Amma kimisinin taleyinə onu yaşamaq, kimisine isə sadəcə həsrətlə kənardan izləmək yazılıb.

Ötən gün universitetin ən çox sevilən müəllimlərindən biri olan əməkdar artist Gülsəd Baxşıyevanın kurs rəhbəri olduğu “Dram teatrı və kino aktyoru” fakültəsində qonaq olduq. Universitetdə təhsil aldığı ixtisasdan asılı olmayaraq, tələbələrin onun dərsində oturmaq üçün növbəyə düzüldüyünün əvvəller dəfələrlə özüm də şahidi olmuşdum. Universiteti bitirməyimdən 4 il keçəsə də, heç neyin dəyişmədiyini gördüm. Yenə də Gülsəd müəllimə tələbələrinə yorulmadan, ciddi-cəhdə nələrisə öyrədir, əlindən gələni etməyə çalışır. O, tələbələrini övladlarının

etüdlər tələb edirdi. Hətta dəfələrlə müəllimlik kursusundən qalxıb mərkəzə gələrək tələbənin yerində o etüdü özü canlandırdı. Teatr səhnəmizin “Bəxtsiz gelin”i kimi tanıdığımız Gülsəd xanım tələbələrinə əsl etüdün necə olduğunu göstərir, onlara tədrisə bərabər təlim-tərbiyə dərsi de keçirdi.

Müşahidə etdiyimiz müdət ərzində şahidi olduq ki, nəzəri dərsler mühazirə formasında aparılır və bu dərsler canlı səhbət xarakterinə çevrilirdi. Tələbələr bu səhbətlərdə qaldırılmış sualların müzakirələrində aktiv iştirak etməyə əlçatırlılar. Təhlil edilmiş materiallər tələbələr tərəfindən praktiki şəkildə səhnədəki kimi təcəssüm olunurdu.

danişmaq qadağandır. Biz belə halların tez-tez şahidi oluruz. Adı danışqla səhnədə danişsaydıq, o zaman bu sənət heç kime lazım olmazdır.

Dərs prosesində öyrəndik ki, səhnə adı danışq və bayağı hərəkət üçün bir məkan deyil. Səhnədə necə danışarlar, necə hərəkət edərlər, onun hamisini, xüsusən də sənət texnikasını bilmək lazımdır. Səhnəyə çıxdınsa oynamalısan, başqa çarə yoxdur. Əgər texnikan varsa... O, tələbələrinə səhnədə sözün əsil mənasında oynaması öyrədir. Səhnə plastikası, mizanlar, baxışlar, mimikalar və ən əsası da danışq.

Kurs rəhbəri tələbələrlə sual-cavab əsnasında bu gün onlara kifayət qədər böyük imkanları yaradıldıqını dileyər: “Hazırda elə bir seviyyəyə gəlib çatmış ki, artıq tələbələr müəllimləri seçir. Tələbə istədiyi an müəllimin dən etiraz edib, başqa bir kursda oxuya bilər. Əgər məni seçirsinizsə, deməli, mənim istədiyim kimi oturub-durmalısınız. Qayda-qanun, nizam-intizam, dərəse münasibət, ən əsası, keyfiyyət və mənəviyyat üstün olmalıdır. Bundan başqa, mənim tələbələrim vətəndaş-aktyor olmalıdır. Mənim üçün vətəndaş hər zaman aktyordan əvvəl gəlib. İnsan keyfiyyətli şəxsiyyət olmasa, onun aktyorluğunu, sənəti heç nədir. Keyfiyyətli xarakterə malik olmayan

Gələcəyin aktyorları ilə bir gün

Gülsəd Baxşıyeva: “Əgər səhnəyə, efirə çıxırsınızsa, ədəbi dilin nə olduğunu mütləq şəkildə bilməlisiniz”

Xəyalə Rəis

insanların tamaşalarına baxa bilmirəm. Gərək elə bir dəhşətli aktyor olsun ki, bir insan kimi ümumi mənfi xüsusiyyətlərini səhnədə görməyim. Bu da çox çətin məsələdir.

Gülsəd Baxşıyeva öz tələbələrinə qiymət almaq

Gülsəd Baxşıyeva tələbələri ni müxtəlif sahələr üzrə məlumatlandırmağa səy göstərirdi. Belə ki, o, tələbələrinə sadə danışqla adı danışığın fərqliliyinin vacibliyini başa salırdı: “Heç kimin ixtiyarı yoxdur ki, küçədəki danışq dili ilə səhnəyə çıxsın. Səhnəyə çıxarken də intonasiya ilə pafosu qarışq salmayın. İndi bir çox televiziya aparıcıları efirde “c”, “ç” hərfli ilə danışırlar. Bu, düzgün deyil. Efirə çıxan hər bir insan ədəbi dil normaları ilə danışmağı bacarmalıdır. Bu onun borcudur. Əgər səhnəyə, efirə çıxırsınızsa, mütləq şəkildə siz ədəbi dilin nə olduğunu bilməlisiniz. Ləhcə ilə efirdə, səhnədə

namına hansısa obrazı hazırlamalı olduğunu düşünmələrinin yanlış olduğunu bildirdi. Qeyd etdi ki, aktyor qiymət almaq üçün obrazə girməlidir. Aktyor ilk növbədə özünü yetişdirmelidir, çünki o, sabah peşəkar səhnəyə qiymət almaq üçün çıxmayaq. Səhnəyə çıxan hər bir aktyorun məqsədi olmalıdır. Məqsədsiz səhnəyə çıxmək mənasızdır.

Dərs prosesində tələbələr kənarda əyleşərək müəllimlərinin göstərişlərini gözləyirdilər. Onlar göstərdikləri etüdlərə düzəlşədən müəllimlərinin hər bir hərəketini diqqətlə izleyir, tapşırıqları bir-bir yerinə yetirməyə səy göstərirdilər.

Üç saat ərzində zamanın necə gəlib keçdiyini bilmədi. Bu müddətdə biz də çox şey öyrəndik. Efir, səhnədə danışq tərzi, ictimaiyyət içinde özünü tanıtmaq, səhnədəki mizanlar və sair. Hesab edirik ki, gələcəyin peşəkar aktyoru olmaq üçün bu dərsi almaq mütləqdir. Bir daha əmin olduğunu ki, Azərbaycan aktyorlarının gələcəyi sağlam əllərdədir.

dan ayırmır, əlindən gəldiyi qədər, bütün gücü ilə bildiklərini öyrətməyə çalışır. Amma vay o günə ki, tələbə onun dərsinə hazırlıqsız gələ...

Mən sinif otağına daxil olanda “Aktyor sənəti”ndən dərs deyən dəyərləi aktrisamız indi səhnədə deyil, dərs otağında 17-18 yaşlı gənclərə bu sənətin sırlarından bəhs edirdi. Əyləşib tələbələrin hazırladıqları etüdləri izlədik. Hər bir etüdə 3 dəqiqə vaxt ayrılsa da, tələbələr qismən də olsa bunun öhdəsindən gelməyə çalışırdılar. Bəzim burada olmağımız kiçik imtahanla (kollokvium) eyni vaxta təsadüf etmişdi. Birinci kursun tələbələri “Meymunlar”, “Yun çıran qız”, “Polis”, “Ac qarın”, “Park” kimi etüdləri nümayiş etdirirdilər. Amma ha çalışıslar da, özlerini müəllimlərinə bəyəndirə bilmədilər ki, bilmədilər. Gülsəd xanımı heç nə qane etmirdi. O, daha peşəkar, daha təbii